

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **T. T. L.**, zast. Mgr. Ivem Žižkovským, advokátem se sídlem v Plzni, Martinská 10, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem v Praze, náměstí Hrdinů 1634/3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 6. 2015, č. j. 30 A 33/2013 - 106,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 6. 2015, č. j. 30 A 33/2013 - 106, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 4. 2013, č. j. MV-53378-3/SO-2012. Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla stěžovatelovo odvolání a potvrdila rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 8. 3. 2012, č. j. OAM-1193-28/PP-2011, jímž byla zamítnuta žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu na území České republiky, jelikož stěžovatel nepředložil náležitosti stanovené zákonem.

II. Podstatný obsah kasační stížnosti

V kasační stížnosti stěžovatel mimo jiné uvádí, že nesouhlasí se závěrem krajského soudu, který posoudil jeho žalobu jako nedůvodnou. Stěžovatel od počátku jednal se správními orgány v souladu se zákonem a domnívá se, že krajský soud i správní orgány nesprávně posoudily skutkový i právní stav věci.

Krajský soud ve svém rozhodnutí zpochybňuje jednu ze dvou skutečností, která je stěžejní pro rozhodnutí o žádosti stěžovatele, a to, že žije s dcerou a její matkou ve společné domácnosti. K tomuto stěžovatel uvádí, že první dvě místní šetření musela tato tvrzení potvrdit, jelikož v té době žil s dcerou a přítelkyní ve společné domácnosti již 15 měsíců. Stěžovatel by očekával, že v případě nejasností správní orgán vyzve stěžovatele a jeho přítelkyni, aby před správním orgánem ústně do protokolu důvody přechodného odloučení objasnili, což se nestalo. Stěžovateli po celou dobu řízení nebylo jasné, jakým způsobem tedy má více doložit, že žije s nezletilou ve společné domácnosti, když všechny potřebné podklady a návrhy důkazů učinil již v prvopočátku správního řízení. Stěžovatel je přesvědčen, že splnil podmínky dle § 87a odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v tehdy účinném znění (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), již na počátku správního řízení a naplnil rovněž podmínky § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, jelikož je nepochybně rodičem nezletilé A. a podílí se na její výchově a výživě. Stěžovatelovou jedinou domácností je v současné době společné bydliště s dcerou, její matkou a jejím synem, o kterého se stěžovatel také stará a vychovává jej.

Stěžovatel se domnívá, že není možné jej zbavit rodičovských práv jen díky tomu, že nemá dostatek finančních prostředků, snaží-li se je zajistit, je namítáno, že se v místě společné domácnosti málo zdržuje. Je třeba podotknout, že i čeští občané dojíždí za prací do jiných měst a není tím obecně nijak zpochybňována jejich jediná a společná domácnost s jejich dětmi. Stěžovatel se domnívá, že i přes skutečnost, že je zaměstnán v Praze, kde občas přímo na prodejně přespává, podílí se na chodu společné domácnosti, uhrazuje náklady na životní potřeby, hospodáří se svými příjmy a nikterak neodděluje své příjmy a příjmy matky nezletilé, fungují jako rodina. Stěžovatel se domnívá, že veškeré jím předložené důkazy správní orgán účelově vyhodnotil, aby nebylo jeho žádosti vyhověno, čemuž nasvědčuje celý průběh správního řízení. Stěžovatel uvádí k nedatovanému prohlášení své přítelkyně N. Š., které bylo předloženo soudu při jednání 10. 6. 2015, to, že paní Š. neví po celou dobu správního řízení, jak by sdělila správním orgánům, že sdílí se stěžovatelem a jejich dcerou společnou domácnost, jelikož jí nebylo umožněno se k této věci nikterak vyjádřit. Krajský soud se vyjadřuje v tom smyslu, že měl stěžovatel dostatek času správnímu orgánu doložit potřebné důkazy a neučinil tak, k tomuto stěžovatel uvádí, že všechny důkazy předložil správnímu orgánu hned na začátku řízení dle zákona, s navrhovanými důkazy se správní orgán vypořádal po svém nebo vůbec, a to, že se poměry plynutím času zkomplikovaly, je za velkého přispění správního orgánu, který byl po dlouhou dobu nečinný.

Stěžovatel se důrazně ohrazuje proti vyjádření soudu, který uvedl, že otec vyživovací povinnost může plnit i ze zahraničí, soud tak reagoval na obavy stěžovatele z příkazu k vycestování. Stěžovatel legálně pobývá na území ČR již deset let a vychovává zde od narození svoji biologickou dceru A., které je již pět let. Vzhledem k tomu, že právo vychází z morálky, je absurdní, že v této situaci právo předbíhá v zásadě morální hledisko

pokračování

věci, kdy správní orgány i soud hodlají odloučit otce od jeho nezletilého dítěte a donutit jej vycestovat ze země a prakticky mu úplně zamezit se podílet na výchově dcery a markantním způsobem omezit styk dítěte s otcem.

S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a tomuto soudu věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

III. Vyjádření žalované

Žalovaná ani na výzvu zdejšího soudu vyjádření ke kasační stížnosti stěžovatele nepodala.

IV. Obsah soudního a správního spisu

Z obsahu spisového materiálu vyplývá, že stěžovatel podal dne 8. 12. 2010 k Policii České republiky, Oblastnímu ředitelství služby cizinecké policie Plzeň, inspektorát cizinecké policie Karlovy Vary žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie (§ 87b odst. 1 zákona o pobytu cizinců); na základě této žádosti byly policejním orgánem provedeny výsledky stěžovatele i matky nezletilé a dále také místní šetření na adrese X. Tento orgán však nevydal žádné rozhodnutí ani sdělení k těmto úkonům. Poté, kdy došlo s účinností od 1. 1. 2011 (zákonem č. 427/2010 Sb.) ke změně kompetence ve věcech rozhodování o pobytu cizinců na území České republiky, byla předána žádost MV ČR Odboru azylové a migrační politiky k dalšímu řízení, následně proběhla místní šetření opět na adrese X, při kterých bylo zjištěno, že zde stěžovatel stále bydlí, má na adrese osobní věci a žije ve společné domácnosti s matkou nezletilé, ačkoliv pracuje v Praze. Stěžovatel a matka nezletilé dne 27. 2. 2012 sdělili správnímu orgánu, že jsou z finančních důvodů (výpověď z nájmu z bytu 2+1) nuceni se přestěhovat ze společné domácnosti. Matka nezletilé prozatím ke svým rodičům do Nejdku a stěžovatel se prozatímně zdržuje u známých na adresu Y, k tomuto sdělení připojili rodiče nezletilé ujištění, že jakmile se situace zlepší, hodlají si pronajmout byt a opět zřídí společnou domácnost. Následně správní orgán I. stupně provedl místní šetření na adrese Y, a poté vydal dne 8. 3. 2012 rozhodnutí č. j. OAM-1193-28/PP-2011, kterým žádost zamítl. Prvoinstanční správní orgán vycházel přitom ze skutečnosti, že zákon o pobytu cizinců v § 15a odst. 1 písm. b) stanoví, že rodinným příslušníkem občana Evropské unie se rozumí jeho rodič, jde-li o občana Evropské unie mladšího 21 let, kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti. Žadatel v řízení sice doložil rodný list, v němž je uveden jako otec dítěte, které je českým státním příslušníkem, a dále prokázal, že jako rodič vyživuje občana Evropské unie mladšího 21 let, avšak již nebylo prokázáno, že žalobce žije s dcerou a s její matkou ve společné domácnosti. Protože žadatel přes výzvu nesplnil veškeré podmínky stanovené v § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, byla jeho žádost zamítnuta.

Proti tomuto rozhodnutí stěžovatel podal dne 12. 3. 2013 odvolání, znovu předložil důkazy o pravidelném a nepřetržitém přispívání na výživu svého dítěte a důkazy o patnáctiměsíčním soužití s nezletilou dcerou v jedné domácnosti na adrese X; během této doby několikrát příslušný policejní orgán i orgán MV provedl kontrolu, ale nevydal žádné rozhodnutí či sdělení. Stěžovatel poukázal v odvolání také na příliš dlouhý průběh řízení o žádosti před správním orgánem I. stupně a urychlené vydání zamítavého rozhodnutí tímto správním orgánem. Komise v napadeném rozhodnutí uvedla, že k vadám řízení, o nichž nelze mít důvodně za to, že mohly mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, popřípadě na jeho správnost, se nepřihlíží. Žalovaná dále zopakovala, že k prokázání skutečnosti, že stěžovatel je rodinným příslušníkem občana Evropské unie, resp. České republiky, je v tomto případě nutné v souladu s § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců prokázat, že s nezletilou A. Š. žije ve společné domácnosti a že ji vyživuje; konstatovala dále, že společná domácnost je trvalé bydlení na společné adrese a také společné podílení se na chodu domácnosti, zabezpečování a úhradě společných potřeb; občasná návštěvy nelze v žádném případě považovat za sdílení společné domácnosti – nebyla tudíž splněna podmínka uvedená v § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců.

Krajský soud při jednání dne 10. 6. 2015 rozhodl tak, že žalobu zamítl. Konstatoval, že není pochyb o tom, že stěžovatel plní vůči nezletilé vyživovací povinnost, ale sporná je otázka soužití s dcerou ve společné domácnosti. Soud uvedl, že vycházel z předloženého správního spisu, a zejména vyzdvihl prohlášení stěžovatele a matky nezletilé ze dne 27. 2. 2012, ve kterém rodiče nezletilé sdělují správnímu orgánu prvního stupně, že vzhledem k tomu, že nemají dostatek finančních prostředků k pronájmu bytu, matka s dcerou musí prozatímně bydlet u rodičů matky v Nejdku a otec nezletilé musí prozatímně žít u svých známých v Karlových Varech. Soud konstatoval, že soužití ve společné domácnosti nemůže založit pouhé přihlášení stěžovatele k pobytu na konkrétní adrese; s odkazem na judikaturu poukázal na to, že hlášení pobytu na konkrétní adrese má pouze evidenční význam a rozhodně samo o sobě není znakem domácnosti.

Dle krajského soudu stěžovatel v průběhu správního řízení nenabídl správním orgánům žádná relevantní tvrzení podpořená konkrétními důkazy o tom, že by se jakkoliv podílel a obstarával běžné záležitosti chodu domácnosti vedené společně s N. Š. a nezletilou dcerou A.; zjištěné skutečnosti naopak svědčí pro závěr, k němuž dospěly správní orgány obou stupňů, že dceru pouze občas navštěvuje, s N. Š. a dcerou A. nebydlí a společnou domácnost nesdílejí. Soud v tomto směru vyhodnotil rovněž informace plynoucí z vyjádření I. T. a N. Š., podle kterých se stěžovatel zdržuje převážně v Praze a dceru A. navštěvuje v průměru 1 – 2 x za měsíc a informace uvedené ve společném prohlášení žalobce a N. Š. ze dne 27. 2. 2012, podle kterého žalobce nežije společně s A. a N. Š.. O sdílení společné domácnosti dle krajského soudu nemohly přesvědčit ani v řízení předložené listiny - nájemní smlouva ze dne 7. 12. 2010 uzavřená mezi N. Š. (nájemkyní) a V. S. (pronajímatel) a výsledek pobytové kontroly provedené Policií České republiky, službou cizinecké policie, dne 20. 12. 2010 (úřední záznam ze dne 21. 12. 2010, č. j. CPPL-07659-8/CI-2010-4063). Smlouva v čl. III bod 3.5 sice uvádí žalobce jako osobu, která se do bytu na adrese X může nastěhovat s nájemkyní, a pobytová kontrola potvrdila, že v prosinci roku 2010 žalobce žil společně s dcerou a její matkou v Karlových Varech, avšak další, následně zjištěné skutečnosti (zejména pobytová kontrola provedená v lednu 2012) a další získaná prohlášení svědčí dle soudu o tom, že závěr správních orgánů

pokračování

vyjevený v prvoinstančním i napadeném rozhodnutí byl správný. Tyto závěry nemohly zvrátit ani v řízení předkládané smlouvy uzavřené mezi žalobcem a N. Š. (Dohoda na úpravu práv a povinností rodičů k nezletilému nemanželskému dítěti A. Š. ze dne 6. 12. 2010, Dohoda o zajištění společné domácnosti ze dne 6. 12. 2010). Krajský soud nezpochybnil, že stěžovatel finančně přispěl N. Š. na vybavení pronajatého bytu či že jí dle svých možností finančně vypomůže, tyto finanční příspěvky však v kontextu výše uvedeného nelze dle jeho názoru pokládat za společné hospodaření s obdrženými příjmy ve smyslu definice obsažené v § 115 občanského zákoníku z roku 1964; stejné lze prohlásit i o smluvně deklarované vůli mít v bytě pronajatém matkou dítěte vlastní pokoj vybavený dle představ a na schránce své jméno.

Stran prohlášení N. Š. předloženého stěžovatelem při jednání soudu dne 10. 6. 2015, v němž N. Š. uvádí, že dne 24. 6. 2013 s žalobcem již rok mají společnou domácnost, soud zdůraznil, že musí věc posuzovat ke dni rozhodnutí žalovaného správního orgánu (viz výše § 75 odst. 1 s. ř. s.). Poukázal na to, že stěžovatel měl dostatek času doložit správním orgánům obou stupňů vše potřebné, ale neučinil tak. Obává-li se potom, že by v případě nezískání přechodného pobytu musel z území ČR vycestovat, soud uvedl, že judikatura správních soudů deklaruje, že vyživovací povinnost lze plnit i ze zahraničí (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2012, č. j. 9 A 268/2010 – 72)].

V. Právní hodnocení věci

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku [ustanovení § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.).

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a jsou v ní namítány podle obsahu důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku, neboť v době, kdy stěžovatel podal návrh na přiznání odkladného účinku, již Nejvyšší správní soud přikročil k meritornímu posouzení kasační stížnosti. Za této situace by rozhodnutí o návrhu na odkladný účinek bylo nadbytečné a neúčelné.

Z tohoto důvodu rovněž zdejší soud nevyzýval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za návrh na přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud připomíná, že do konce roku 2007 byl považován rodič občana EU mladšího 21 let bez dalšího za rodinného příslušníka; následně byly stanoveny dvě dodatečné podmínky: 1) cizinec musí své dítě- občana EU vyživovat, 2) cizinec musí se svým dítětem žít ve společné domácnosti. Obě tyto zpřísnující podmínky byly přitom zavedeny za účelem předcházení tzv. fingovaným otcovstvím.

V projednávané věci je předmětem posouzení otázka vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie, a to konkrétně, zda stěžovatel žije ve společné domácnosti s občanem Evropské unie.

Podle § 87b odst. 1 zákona o pobytu cizinců, rodinný příslušník občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem Evropské unie, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu. Dle odst. 2 tohoto ustanovení je rodinný příslušník povinen k žádosti o vydání povolení předložit náležitosti dle ustanovení § 87a odst. 2, doklad potvrzující, že je rodinným příslušníkem občana Evropské unie.

Podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců se rodinným příslušníkem občana Evropské unie rozumí jeho rodič, jde-li o občana Evropské unie mladšího 21 let, kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti.

Podle § 115 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, platného a účinného v době předmětného řízení (dále jen „občanský zákoník“), tvoří domácnost fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Tato definice je aplikovatelná i na zákon o pobytu cizinců (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2014, č. j. 6 As 36/2013 - 81).

V projednávané věci správní orgány i krajský soud dospěly k závěru, že pokud stěžovatel se svojí dcerou momentálně nežije, přestože stěžovatel uváděl dočasnost dané situace a svojí vůlí se svojí dcerou nadále žít poté, co se změní jejich rodinná finanční situace, a pouze ji 1 - 2x měsíčně navštěvuje, nežije se svojí dcerou ve společné domácnosti ve smyslu ustanovení § 115 občanského zákoníku. Správní orgán přitom vycházel zejména z informace, o dočasném odděleném bydlení stěžovatele a nezletilé spolu s její matkou a ze sdělení stěžovatele, že společnou domácnost chtějí obnovit po zlepšení finanční situace; žalovaná naopak dovodila, že občasná návštěvy nelze v žádném případě považovat za sdílení společné domácnosti. Zatímco tedy správní orgán prvního stupně zamítl žádost stěžovatele obecně z důvodu, že nežije ve společné domácnosti, žalovaná již rozložila pojem žití ve společné domácnosti ve smyslu § 115 občanského zákoníku na podmínku trvalého soužití a podmínku společného uhrazování nákladů na své potřeby. Učinila tak sice jinými slovy („trvalé bydlení na společné adrese a úhrada společných potřeb a také společné podílení se na chodu domácnosti, zabezpečování a úhradě společných potřeb“) a

pokračování

nepřesně, nicméně obsahově se obě podmínky dle ustanovení § 115 občanského zákoníku a podmínky stanovené v rozhodnutí žalovaného v podstatném neliší.

Nejvyšší správní soud však dospěl k názoru, že správní orgány a posléze i krajský soud si výklad pojmu trvalého žití (ve společné domácnosti) zjednodušily, když vzaly v potaz pouze momentální faktický stav, tedy, že momentálně spolu osoby bydlení nesdílí, a nezabývaly se trvalostí stěžovatelova působení ve společné domácnosti.

Znakem společné domácnosti je kromě existence spotřebního společenství i jeho trvalost. O trvalé spolužití jde tehdy, pokud není časově předem omezeno (a to bez ohledu na to, jak dlouho již trvá). O předem dané časové omezení jde v případě spolužití po dobu nemoci, studia, takže v takovém případě společná domácnost nevznikne. Trvalost spolužití však není dotčena tím, že se člen domácnosti přechodně zdržuje mimo ni například po dobu nemoci, studia, zahraniční cesty, stáže, zahraniční vojenské mise apod. (k tomu srovnej Zprávu Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 10. 6. 1982, Cpj 163/81, a na ni navazující rozsudky Nejvyššího soudu, např. rozsudek ze dne 10. 12. 2012, sp. zn. 21 Cdo 678/2011, rozsudek ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 26 Cdo 5038/2009 nebo rozsudek ze dne 26. 10. 2012, sp. zn. 21 Cdo 2301/2012).

Podle uvedené judikatury mají soudy (i správní orgány) na trvalé opuštění společné domácnosti usuzovat podle okolností konkrétního případu. V intencích judikatury Nejvyššího soudu k pojmu společná domácnost, jejího sdílení či opuštění, je patrné, že trvalým opuštěním společné domácnosti je obecně jednání vedené s úmyslem domácnost zrušit a již neobnovit. Pouhé opuštění bytu (odstěhování svršků, případně i odhlášení se z trvalého pobytu) přitom pro závěr, že jde o trvalé opuštění společné domácnosti, bez dalšího nestačí (shodně srov. např. výše zmíněnou Zprávu projednanou a schválenou občanskoprávním kolegiem bývalého Nejvyššího soudu ČSR, Cpj 163/8, ze dne 10. 6. 1982, uveřejněnou pod číslem 34/1982 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). V rozsudku ze dne 26. 4. 2001, č. j. 26 Cdo 643/2001 - 51, vyjádřil Nejvyšší soud i právní názor, že trvalé opuštění společné domácnosti je nejen úkonem faktickým, nýbrž i úkonem právním (ve smyslu § 34 občanského zákoníku); musí být proto také svobodným projevem vůle manžela, který domácnost opouští. Obdobně uvedl ve svém usnesení ze dne 14. 9. 2006, sp. zn. 21 Cdo 683/2006, Nejvyšší soud: *„Společnou domácností ve smyslu § 115 a § 474 odst. 1 občanského zákoníku se rozumí podle ustálené judikatury soudů soužití dvou nebo více fyzických osob, které spolu žijí trvale a které společně uhrazují náklady na své potřeby. Společná domácnost zpravidla předpokládá společné bydlení v jednom nebo více bytech (k naplnění jejích znaků proto nepostačují např. občasná návštěvy); výjimka z tohoto pravidla je možná jen tehdy, jde-li o dočasný a přechodný pobyt jinde z důvodu léčení, návštěvy příbuzných, výkonu práce apod.“* Obdobně podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 26 Cdo 5068/2008, *„společnou domácnost vedou ti, kteří spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Soužití se považuje právem za trvalé, jestliže jsou tu objektivně zjiřitelné okolnosti, které svědčí o úmyslu vést takové společenství trvale, nikoli jen na přechodnou dobu.“*

S ohledem na výše uvedenou judikaturu Nejvyššího soudu zabývající se výkladem pojmu trvalého žití (ve společné domácnosti), zdejší soud dospěl k závěru, že krajský soud se dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v

předcházejícím řízení, když nesprávně interpretoval pojem trvalého žití ve společné domácnosti tak, že je zúžil pouze na faktickou skutečnost, zda dva lidé spolu momentálně žijí, a nebral v potaz ve světle výše uvedené judikatury Nejvyššího soudu hledisko časové, aspekt trvalosti a zcela vynechal posouzení vůle stěžovatele, resp. společné vůle stěžovatele a matky jeho dítěte k trvalému žití ve společné domácnosti, tedy zda zde jsou objektivně zjištělné okolnosti svědčící o úmyslu založit a vést takové spolužití trvale, a nikoliv pouze na přechodnou dobu. Trvalost soužití se totiž nemusí zakládat jen na tom, že dotyční lidé spolu již dlouho žili v minulosti, nýbrž lze ji dovodit i z úmyslu těchto lidí do budoucna.

Doktrína pak „domácnost“ chápe jako „*společenství fyzických osob (právnícké osoby jsou z pojmu domácnost vyloučeny), které musí splňovat dva znaky: a) faktické trvalé soužití dvou nebo více fyzických osob a současně b) spotřební charakter takového společenství. Jím je stav, kdy každá z osob trvale spolu žijících přispívá podle svých možností na úhradu společných potřeb. Společnými potřebami rozumíme potřeby vymezené rámcem domácnosti, tedy rámcem obvyklých potřeb, společných osobám tvořícím toto společenství. Nejčastěji půjde o úhradu základních životních potřeb (strava, bydlení atd.), navíc sem však mohou patřit i zbytné potřeby, které účastníci společenství spojili ke společné úhradě. Pojem domácnost je tedy definován prostřednictvím společenství fyzických osob, existence společného bydlení, ačkoli se předpokládá, není nezbytným pojmovým znakem domácnosti.*“ (Fiala, J., Hurdík, J., Korecká, V.: Občanský zákoník - komentář. Část I. Hlava IX. Vymezení některých pojmů. Domácnost. § 115. ASPI).

Nejvyšší správní soud dále konstatuje, co se týče druhé podmínky existence společné domácnosti - společného uhrazování nákladů na své potřeby, ani jeden ze správních orgánů, ve svých rozhodnutích neuvedl, že by konkrétně splnění této podmínky stěžovatel nedoložil, maximálně u žalované lze však odvodit, že to, že občasně návštěvy, kromě nežití ve společné domácnosti, implicitně znamenají i společné neuhrazování nákladů na své potřeby. Nesplnění doložení této podmínky konkrétně uvedl až ve svém rozsudku krajský soud.

Z civilní judikatury (např. stanovisko Nejvyššího soudu ČSR Cpj 163/81, Rc 34/82) plyne, že společné uhrazování nákladů na životní potřeby lze charakterizovat jako hospodářské soužití, při němž osoby společně hospodaří se svými příjmy, nejsou v něm přesně oddělovány finanční prostředky a nerozlišuje se, kterých věcí v domácnosti smějí tyto osoby užívat.

V okamžiku, kdy však osoby spolu momentálně fakticky nežijí, jde-li o dočasný a přechodný pobyt jinde (např. z důvodu výkonu práce), nelze tak striktně požadovat z podstaty věci společné uhrazování nákladů na životní potřeby, neboť společné uhrazování a společné žití jsou dvě spojené nádoby, obsahově vyplňující pojem trvalé žití ve společné domácnosti. Pokud spolu osoby momentálně dočasně spolu po přechodnou dobu nežijí, z logiky věci po nich nelze požadovat společné uhrazování nákladů v takové míře, jako když spolu fakticky žijí.

VI. Závěr a náklady řízení

pokračování

Nejvyšší správní soud shledává v rozsudku krajského soudu nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení; krajský soud nesprávně zúžil výklad pojmu trvalé žití ve společné domácnosti, když posuzoval pouze faktickou skutečnost, tedy zda dva lidé spolu momentálně žijí, a neposoudil ji ve světle výše uvedené judikatury Nejvyššího soudu z hlediska časového aspektu trvalosti a zcela vynechal posouzení vůle stěžovatelem vyjádřené ve společném prohlášení k trvalému žití ve společné domácnosti. V důsledku toho nesprávně interpretoval i pojem společného uhrazování nákladů na životní potřeby. Proto zdejší soud musel napadený rozsudek pro tuto vadu zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí (ustanovení § 110 odst. 1, odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci (ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (ustanovení § 53 odst. 3, ustanovení § 120 s. ř. s.).

.

V Brně dne 8. října 2015

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu